

בס"ד. יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגנו, ואיתא בגמרא² איזהו חג שהחודש מתכסה בו, הוי אומר זה ר"ה. ובמד"ר³ איתא ר' ברכי' פתח וולהעיר מהידוע בפירוש לשון פתח, שהו"ע פתיחת הצינור והכלי להמשכה כו'⁴], תקעו בחדש שופר, וכי כל החדשים אינן חודש (בתמי', וכי אין הירח מתחדש בכל חודש), אלא בכסה (פי' באותו חודש שהחודש מתכסה בו), וכל החדשים אינן נכסין, אלא ליום חגיגנו (באותו חודש שיש בו חג), והלא ניסן חודש נכסה ויש לו חג בפני עצמו, אלא איזהו חודש שנכסה ויש לו חג וחגו בן יומו, אי אתה מוצא אלא בחודש תשרי. וידוע הדיוק בזה⁵, שתחילה נאמר בחודש סתם, ואח"כ מפרש בכסה ליום חגיגנו, ולמה לא נתפרש תחלה תקעו שופר בחג שהחודש מתכסה בו. וגם צריך להבין, מהו העילוי בזה שהחג הוא בזמן שהחודש מתכסה בו.

(ב) **ויובן** בהקדם ביאור כללות ענין ראש השנה, שעז"נ⁶ זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, והיינו, שבכל ר"ה חוזרין כל הדברים לקדמותן⁷, וצריך לפעול ההמשכה מעיקרא, דכשם שבתחלת מעשיך (תחלת הבריאה) שהיתה המשכה חדשה ממש, כן הוא גם בהזכרון ליום ראשון שבכל ר"ה, שצריך לעורר מחדש המשכת כל הענינים כו'. ובלשון הקבלה הו"ע בנין ספירת המלכות⁸ לצורך התהוות העולמות. דהנה, התהוות כל העולמות היא מספירת המלכות, כמ"ש⁹ מלכותך מלכות כל עולמים, דקאי על בחי' מלכות דא"ס, שעל ידה נעשית התהוות כל העולמות, עד לעוה"ז התחתון, שבו היא תכלית כוונת הבריאה, לפי שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים¹⁰. וזהו שאמרו

(7) ראה פרי עץ חיים שער ר"ה פ"א.
לקו"ת נצבים נא, ב. ובכ"מ.
(8) ראה פרי עץ חיים שם ואילך.
(9) תהלים קמה, יג.
(10) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפל"ו.
ובכ"מ.

(1) תהלים פא, ד.
(2) ר"ה ח, סע"א ואילך.
(3) אמור פכ"ט, ו (ובפי' מת"כ).
(4) ראה סה"מ תרע"ח ע' רפג.
(5) ראה גם רד"ה תקעו תרד"ע (המשך
תער"ב ח"א ע' שצ). ובכ"מ.
(6) נוסח תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).

רז"ל¹¹ במאמר אחד יכול להבראות, שהמאמר אחד הו"ע ספירת המלכות¹². וכיון שבר"ה עולה ספירת המלכות לשרשה האמיתי בהעלם העצמות, לכן צריכים לבנות מחדש את ספירת המלכות, עם כל העשר ספירות שבה, שתהי' בבחי' פרצוף שלם. וזהו גם פירוש ותוכן ענין אמירת המזמור שיר המעלות ממעמקים גו'¹³ בעשרת ימי תשובה (החל מר"ה)¹⁴, שבזה נרמז בנין כל פרטי הע"ס שבספירת המלכות¹⁵, והו"ע העשרה עומקים שנזכרו בספר יצירה¹⁶, עומק ראשית ועומק אחרית כו'¹⁴.

ג) והענין בזה, כמבואר בסידור בדרוש הידוע להבין ענין תקיעת שופר עפ"י כוונת הבעש"ט ז"ל (שנאמר ע"י אדמו"ר הזקן ונכתב ע"י אדמו"ר האמצעי)¹⁷, דכיון שבר"ה צריך לחדש בחי' מדת המלכות ממקורה הראשון, ע"י שיהי' רצון ותענוג במדה זו, צריך להמשיך תענוג זה ממקורו, שהוא בחי' עצמיות כח התענוג העליון שבעצמיות המאציל. והיינו, דכיון שכל הענינים חוזרים לקדמותן, וצריכים לעורר ולהמשיך אותם מחדש, הרי אי אפשר שתבוא ההתעוררות מבחי' כזו שהיא עצמה צריכה להתעורר ולהתהוות מחדש, כיון שלא נתהווה עדיין, ולכן צריכה להיות ההתעוררות מעצמיות המאציל.

ומבאר בתוספת ביאור, ע"פ משל מאדם שעושה מלאכה מצד איזה תענוג ורצון שיש לו בה, והיינו, שכח התענוג מתצמצם ויורד להתלבש במלאכה זו, ובאופן שנמשך תחילה בכח השכל, להשכיל בשכל וטעם ולכוין כיצד לעשות מלאכה זו, ואח"כ נמשך התענוג למדות שבלב, שלבו יתפעל ברגש של אהבה והמשכה לדבר, וגם במדת הגבורה, לצמצם את עצמו שהעשי' תהי' כפי אופן התענוג, ואח"כ נמשך למחשבה ודיבור, ועד לכח העשי', לעשות את המלאכה בפועל ממש. אמנם, כאשר האדם מסתלק ממלאכה זו, שנעשה עיף ורפה ידים במלאכתו, אזי צריך לעורר מחדש את כל התענוג. והתעוררות זו צריכה להיות מעצם הנפש, שלהיותה למעלה גם מכח התענוג, וממנה נמשך כח התענוג, לכן משם דוקא יכול להיות התעוררות כח התענוג, שיחזור ויומשך לשכל ומדות ועד לכח העשי'. וכמו"כ יובן בנוגע למלאכת

14) פרי עץ חיים שער תפילות ר"ה פ"ז.

15) ראה סד"ה שיר המעלות ממעמקים תרד"ע (המשך תער"ב שם ע' תד). ובכ"מ.

16) פ"א מ"ה.

17) שער התקיעות רמו, א ואילך.

11) אבות פ"ה מ"א.

12) ראה מדרש שמואל לאבות שם. סה"מ

תרנ"ט ע' קמו ואילך. תרצ"ב ע' תכט ואילך.

תש"ד ע' 73 ואילך.

13) תהלים מזמור קל.

התהוות הבריאה, שיש בה ענין התענוג, כמ"ש¹⁸ שוקיו עמודי שש, זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו¹⁹, והיינו, שהתענוג שלמעלה נמשך בבחי' המוחין והמדות, ועד שנמשך לבחי' המלכות שעל ידה נעשית ההתהוות בפועל. אך בר"ה כשחוזרים כל הדברים לקדמותן, צריכים לעורר בחי' פנימיות ועצמיות א"ס שלמעלה גם מבחי' התענוג, שהרי גם התענוג נסתלק, וצריכים לעוררו ולהמשיכו מחדש משרשו ומקורו.

וענין זה נעשה ע"י העבודה בתק"ש בקול פשוט דוקא, כי, קול פשוט מורשש בפשיטות הנפש שלמעלה מכל הכחות, ולכן הרי זה מעורר למעלה בחי' פנימיות ועצמות א"ס שיומשך משם פנימיות התענוג בפנימיות המוחין ופנימיות המדות ועד לפנימיות המלכות.

וכיון שההתעוררות בר"ה היא מעצמות א"ס, לכן ההמשכה היא עד למטה בעוה"ז, גם לק"נ, ואפילו להענינים שלמטה מזה שק"נ היא הממוצעת ביניהם, שזהו שדוקא בר"ה²⁰ אנו מבקשים והרשעה כולה בעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, דכיון שההמשכה היא ממקום גבוה מאד, מעצמות א"ס, ולכן נמשכת למטה ביותר²¹, הנה על זה היא הבקשה שמלכות הרשעה בעשן תכלה כו'. וזהו גם מ"ש בנבואת ישעי'²² הוי' אלקי אתה ארוממך גו', שפסוק זה הוא כעין הקדמה לנבואה על ביטול מלכות דנוגה, שזהו מ"ש בפסוק שלאח"כ²³ כי שמת מעיר לגל, דתיבת מעיר היא אותיות מיער²⁴, שזהו מ"ש²⁵ יכרסמנה חזיר מיער, בחי' מלכות דנוגה²⁶, ושמת מעיר לגל היינו שיתבטל חזיר מיער ויהי' לגל, ובשביל זה צריך להיות גילוי אור חדש מעצמות א"ס, שזהו מ"ש ארוממך גו', בכדי להמשיך גילוי אור חדש מבחי' רוממות העצמות²⁷.

ד) **והנה** בנין המלכות הוא ע"י גבורות וצמצומים, כמ"ש²⁸ כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו, ואח"כ כתיב²⁹ להודיע לבני

26) ראה מאור"א ח, ו. קהלת יעקב מע' חזיר.

27) רד"ה תקעו הנ"ל (המשך תעור"ב שם ע' שצא). וראה ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' תקכו. ד"ה כי תצא תרע"ג (המשך תעור"ב שם ס"ע שעו ואילך).

28) תהלים קמה, יא.

29) שם, יב.

18) שה"ש ה, טו.

19) במדבר פ"י, א.

20) בתפלת העמידה.

21) ראה שערי אורה שער הפורים נח, א

ואילך. סה, א ואילך. ובכ"מ.

22) ישעי' כה, א.

23) שם, ב.

24) בחיי וישלח לו, לט.

25) תהלים פ, יד.

האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו (שהם ב' ענינים, גבורתך וגבורותיו, כפי שיתבאר להלן), שעל ידם נעשה בנין המלכות. וכללות הענין בזה, שבנין ספירת המלכות הוא ע"י ענין הנסירה⁸, וכפי שמצינו בנוגע לאדם וחיה שהם בדוגמת ז"א ומלכות, דכתיב³⁰ ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה ויבן גו' את הצלע גו' לאשה, וכדאייתא בגמרא³¹ דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון, שנאמר³² אחור וקדם צרתני (לשון צורה, דהיינו שני פרצופין), וצלחו לשנים, ועשה מן האחד חוה. ונמצא, שבספירת המלכות ישנו מעמד ומצב כפי שהיא קודם הנסירה, וישנו מעמד ומצב כפי שהיא לאחרי הנסירה. וענין בנין המלכות ע"י הגבורות הוא לא רק קודם הנסירה, אלא גם לאחר הנסירה³³, כדלקמן.

ה) **והענין** בזה, כפי שמבאר (אדמו"ר הצ"צ³⁴ ו) אדמו"ר מהר"ש³⁵ (שהשנה היא שנת המאה להתחלת נשיאותו) בנוגע לענין הנסירה, דהנה ידוע³⁶ שקודם הנסירה הי' כותל א' לשניהם כו' (שלכך הוצרך להיות ענין הנסירה, כפי שיתבאר להלן³⁷). ומבאר זה ע"פ משל מהשפעת הרב לתלמיד (שדוגמתה היא ההשפעה שמשפיע ז"א למלכות), שגם כאשר משפיע לו שכל וסברא ומסבירנה לו היטב עד שיבין אותה התלמיד היטב, יש הפרש גדול בין הרב לתלמיד באותה הבנת השכל והסברא, דכיון שכח שכלו של הרב גדול ביותר ואין לשכל התלמיד ערך לגביו (שזהו אמייתת הענין דרב ותלמיד שהחילוק שבניהם הוא באופן של אין ערוך), הנה גם לאחרי שהרב מצמצם את שכלו לפי ערך התלמיד, אינה דומה הבנת התלמיד להבנת הרב בשכל מצומצם זה השייך אל התלמיד, ועד שהחילוק ביניהם הוא באין ערוך. אמנם, כאשר הרב מבאר את השכל להתלמיד ע"י שמלבישו במשל שנלקח מעולמו של התלמיד, משל גשמי ממילי דעלמא, הנה אז הרב ותלמידו שוים בהשגת אותו השכל, שהרי בהשגת מילי דעלמא משיג התלמיד כמו הרב ממש, וכפי שמביא דוגמא לזה, שכמו שהרב יודע שהאש שורף והמים מכבים, כך התלמיד יודע זה,

30) בראשית ב, כא-כב.
 31) ברכות סא, א ובפרש"י. וראה פרי עץ חיים שם פ"א וספ"ב. סידור (עם דא"ח) שם, ד.
 32) תהלים קלט, ה.
 33) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' פ"ב.
 34) ביאורי הזהר ח"א ע' תא.
 35) בד"ה להבין ענין עשרה עומקים תרכ"ז (סה"מ תרכ"ו ע' רלו ואילך).
 36) ראה ע"ח שער הכללים פ"י. שער לא (שער הארת המוחין) פ"א. פע"ח שער ר"ה פ"ב.
 37) ראה גם לקמן ס"ח. תהקה.

ובידיעה זו אין שום הפרש ביניהם כלל, ולכן הנה גם בהשכל המובן מתוך המשל, יבין וישיג התלמיד כמו הרב ממש. והיינו, שמעלת שכל הרב על שכל התלמיד היא רק בהשגת שכל כמו שהוא מצד עצמו, משא"כ כאשר השכל מלוכש במשל גשמי ואין לו הבנה רק מתוך המשל, שהרי במשל הגשמי שוה שכל התלמיד לשכל הרב. ועפ"ז מובן גם בנוגע לז"א ומלכות (משפיע ומקבל), שעם היותם רחוקים זמ"ז באופן שבאין ערוך, שהרי ז"א הוא סוף העולמות הא"ס³⁸, ומלכות היא המקור לעולמות ב"ע, מ"מ, יש מעמד ומצב שהמוחין דו"א מתעלמים מאד, שאז אינו ניכר יתרון מעלת המוחין דו"א על המוחין דנוקבא, ששניהם הם בבחי' קטנות. וזהו ענין כותל א' לשניהם, שהמשפיע והמקבל שניהם שוים.

ו) **ולהעיר** שביאור הנ"ל בענין שקודם הנסירה הי' כותל א' לשניהם, הוא בהוספה על ביאור אדמו"ר האמצעי³⁹, שכותל א' לשניהם היינו שבחי' הגבורות של המשפיע והמקבל אחד הם. ומקדים לבאר הידוע בענין בנין המלכות מבחי' הגבורות, שזהו בחי' אור חוזר לקדמותו, כמשל האש שטבעו לעלות ולהסתלק למעלה, וכן הוא בבחי' אור וחיות אלקי הנמשך למטה (בחי' המלכות), שטבע מהות האור והחיות הזה הוא לצאת ולעלות מירידתו למטה להתכלל למעלה במקור חוצבו באצילות, והיינו בחי' או"ח דמלכות. וכך הוא גם בבחי' המדות דאצילות, בחי' ז"א, שהן ג"כ בטבע דאו"ח לעצמותו, כי ענין התגלות המדה כמו האהבה בהבל היוצא מן הלב, חוזר ההבל אל עצם המדה שבלב, כמו שהבל הפה שבדיבור חוזר למקורו כו'. ונמצא מובן עכ"פ, שהמשפיע, בחי' המדות דו"א, הוא בבחי' הגבורות, וגם המלכות, מקור כל המקבלים, הוא בבחי' הגבורה, הכל בבחי' או"ח, והיינו ענין כותל א' לשניהם, בבחי' הגבורה דאו"ח. אמנם, לפי ביאור זה שוים ז"א ומלכות רק בכך שבשניהם ישנה תנועת הרצוא לעלות למעלה כו'. ועל זה מוסיף במאמר הנ"ל בפירוש כותל א' לשניהם, שהם שוים בכללות מעמדם ומצבם, כמו הרב ותלמיד ששוים בהבנת השכל המלוכש במשל.

ז) **אך** עדיין צריך להבין, שהרי גם כאשר הרב מלביש את השכל במשל, יש חילוק בין הבנת הרב להבנת התלמיד, וכפי שמבאר אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמשך עת"ר⁴⁰, שבאמת הנה גם בהנמשל

38) סהמ"צ להצ"צ ד, ב. פו, ב. ובכ"מ.

40) ע' נב.

39) בסידור (עם דא"ח) שם, ג.

המובן מן המשל, יבין הרב הרבה יותר מהתלמיד, אלא שכאשר הרב מדבר בהמשל (דהיינו בהשכל בעת שהוא בהתלבשות כו'), אינו ניכר כלל יתרון ידיעת הרב על התלמיד בהשכל, שהרי בהמשל יודעים הם שניהם בשוה. וגם אפילו כשמדבר בהנמשל, הנה בעת שמדבר בהשכל ע"פ המשל (דהיינו בהשוואת הנמשל והמשל, והו"ע הבנת השכל מתוך המשל דוקא, איך שמהמשל מובן הנמשל כו'), אינו ניכר בזה כ"כ יתרון ידיעת הרב. ונמצא, שבאמת יש חילוק ביניהם, אלא שהחילוק אינו ניכר כו'.

ויש לומר, שלכן ממשיך שם לבאר ע"פ דוגמא נוספת, שכאשר הרב לומד עם תלמידו רק אותיות ותיבות דתנ"ך, הנה אז אין יתרון לרב על התלמיד, ששניהם אומרים ויודעים האותיות והתיבות בשוה. והגם שבודאי הרב יודע בהתיבות הרבה יותר מהתלמיד, היינו בהאור המתלבש בהתיבות, וגם בעצם התיבות, היינו, למה נאמר הענין בתיבות אלו דוקא כו', וגם יודע את האור שבאותיות עצמן (וכידוע שכל אות יש בו אור וכח עצמי מלבד אור השכל המתלבש בתוכו כו' (כמבואר בקיצור בשער היחוד והאמונה⁴¹)), שהתלמיד אינו יודע כל זה כו', מ"מ, אינו ניכר בזה כלל יתרון מעלת ידיעת הרב על התלמיד, מאחר שלומדים רק האותיות והתיבות, שבזה הן שוין. והיינו, שהדוגמא מלימוד השכל ע"י משל אינה מספיקה עדיין, כי, בלימוד השכל ע"י משל הרי זה רק באופן שלא ניכר החילוק בין הרב לתלמיד, אבל יש חילוק ביניהם, ועד שהחילוק הוא גם בהמשל עצמו (לא רק בהשכל בעת שהוא בהתלבשות במשל), שהתלמיד מבין רק את הגשמיות שבמשל, ואילו הרב רואה גם את הרוחניות והעומק שבמשל. וכמו בנוגע למשל המובא במאמר, שהאש שורף והמים מכבים, הנה הרב רואה את הרוחניות והעומק שבזה, כתורת המגיד⁴² בפירוש מארז"ל⁴³ על הפסוק⁴⁴ עושה שלום במרומיו, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש כו', שלכאורה הי' צריך להיות באופן שיהיו מכבין זה את זה, אלא שהקב"ה עושה שלום ביניהם, דהיינו ע"י גילוי שמתגלה בהן הארה רבה והשפעה עצומה מאד מאור א"ס ב"ה כו', ואזי המדות הנגדיות של מיכאל וגבריאל נכללות במקורן ושרשן כו' ובטלים באורו ית' כו'⁴⁵. ולכן מביא דוגמא נוספת מלימוד האותיות ותיבות, דכיון

(41) פ"ב. ראה במדב"ר פ"ב, ת. שהש"ר פ"ג,

יא. תנחומא ויגש ו.

(44) איוב כה, ב.

(45) תניא אגה"ק סי"ב.

(41) פ"ב.

(42) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך

לאזניא ע' יב. תקס"ג ח"א ע' נג. ביאורה"ז

לאדה"א ר"פ לך (ח, ג). ועוד.

שכוונת הרב אינה אלא ללמד את האותיות והתיבות בלבד, ולא את האור שבהם (דלא כבלימוד השכל ע"י משל, שגם כאשר מדבר אודות המשל עצמו, הרי כוונתו בזה היא שע"י יבין את הנמשל), הנה באמירת האותיות והתיבות הרי הם שוים ממש.

ח) וע"פ האמור לעיל, מובן, שהמעמד ומצב דספירת המלכות כפי שהיא קודם הנסירה, הי' כותל א' לשניהם, הוא בודאי ענין של גבורה, היינו, לצמצם את השפע דז"א עד שישתווה אל הנוקבא ממש, בלי הבדל ופירוד ביניהם. ונוסף לזה, הנה גם לאחר הנסירה (שאו אין כותל א' לשניהם, אלא נבדל ערך המקבל מן המשפיע, שזהו ע"י התגברות אור החסד אצל המשפיע, להשפיע בהתגלות יתירה יותר מכפי הצמצום שנתצמצם להלביש את השכל במשל גשמי⁴⁶), מקבלת המלכות השפע דז"א ע"י צמצומים רבים כו', שזהו מ"ש להודיע לבני האדם גבורותיו גו', שדוקא ע"י יוכל להיות התהוות עולמות ב"ע, שהם נבראים נפרדים ממש, שע"י יושלם מה שעלה ברצונו אנא אמלוך⁴⁷, והרי אין מלך בלא עם⁴⁸, פי' עם מלשון עוממות, שהם דברים נפרדים כו'⁴⁹.

ט) ועוד זאת, שע"י הגבורות והצמצומים דספירת המלכות נעשה ריבוי התחלקות הנבראים כו'. דהנה כתיב⁵⁰ מה רבו מעשיך ה', ומבואר בתו"א⁵¹ דקאי על עולמות התחתונים וכל הברואים שבעוה"ז המתחלקים למיניהם בכמה מיני התחלקות ריבוי רבבות מדרגות בדצ"ח, שכמה מיני דומם וכמה מיני צומח כו', וכל מין ומין יש לו טעם בפ"ע, כמו תפוחים ואגוזים ושקדים כו'. וכמו"כ יש ריבוי התחלקות בסוג הדומם, שיש ריבוי מיני אבנים, ועד לאבנים טובות כו', כמבואר בארוכה במאמרי אדמו"ר האמצעי⁵². וכמו"כ יש ריבוי התחלקות בסוג החי, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"ש במאמר הנ"ל⁵³ שיש ריבוי התחלקות בחלק החי ככלל, כמו בהמות וחיות ודגים, ובכל א' מהם יש ריבוי רבבות התחלקות מינים ממינים שונים כו'. ומוסיף לבאר, שגם בכחי' הרוחנית של דצח"ם יש ריבוי התחלקות מינים הללו, שהרי אין לך עשב למטה שאין לו מזל

(50) תהלים קד, כד.

(51) וארא נר, ב.

(52) תו"ח וארא ס, סע"ד ואילך. וראה גם סה"מ תרצ"ב ס"ע כ ואילך.

(53) ד"ה להבין כללות ענין עשרה עומקים (סה"מ תרכ"ו ע' רלד ואילך).

(46) ראה בארוכה סה"מ תרכ"ו ס"ע רלד ואילך.

(47) ראה לקו"ת נשא כ, ד. כא, ד. נצבים מז, ג. נא, ב. ובכ"מ.

(48) בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק.

(49) תניא שעהיה"א רפ"ז.

מלמעלה כו'⁵⁴, ועד"ז למעלה מעלה גם במלאכים ונשמות שנמשלו לדצח"ם הרוחניים, כידוע שיש מלאכים שנקראים בשם חיות, ויש בשם דגים, ויש בשם צומח דפירות או תבואה כו', וגם בהם נמצא ריבוי התחלקות, ועיקר השינוי בטעמן ומראיתן, כמו עד"מ השינוי בצומח דפירות למטה שיש תפוח ושקדים כו', וכך למעלה במלאכים, שהטעם שלהם הוא מה שמשיגים את בוראם כו', והשינוי שבמלאכים הוא מצד חילוקי ההשגה, שכאו"א יש לו השגה מיוחדת באור האלקי כו', וכדאיתא בזהר⁵⁵ שמחנה מיכאל דלסטרא דדרום יש בו קפ"ו אלף מלאכים, כמנין מחנה יהודה⁵⁶, והיינו, דאף שכולם הם מסטרא דחסד שהוא אור מדת האהבה, מ"מ יש בהם רבבות מדרגות הללו, דהיינו, ק"פ אלף מיני אהבה, ועד"ז במחנה גבריאל דלסטרא צפון יש ריבוי רבבות מדריגות במדת היראה, ועד"ז בשאר המחנות. וכפי שמוכיח במאמר, שמה שמבואר בזהר שבכל מחנה יש רבבות מלאכים, אין הכוונה מלאכים ממש, אלא רבבות מינים של מלאכים, ובכל מין יש כמה מלאכים שמאותו המין, ועיקר כוונת הזהר היא על בחי' ריבוי המינים, והוא עיקר ענין ההתחלקות. ועד"ז גם בנשמות יש ריבוי התחלקות כמו במלאכים, וכמו שאנו רואים בסוג האדם המדבר למטה, שיש מינים רבים בשינוי הדעות והמדות כו'. ועיקר הסיבה לריבוי התחלקות הנ"ל היא לפי שבנין המלכות הוא מן הגבורות, וכמו שסיבת יציאת קול הדיבור הפשוט להתחלק לריבוי אותיות היא ע"י הגבורות, שהו"ע הצמצום לצמצם ולחלק אור השפע דבחי' דיבור העליון לחלקים רבים שונים כו'.

וזהו משנ"נ⁵⁷ אתה פוררת בעזך ים, דהנה, ים קאי על בחי' המלכות, חכמה תתאה, ונקראת ים⁵⁸, דכשם שהים מעלים ומסתיר על הברואים שבתוכו, כך גם ההתהוות שע"י ספירת המלכות היא באופן של העלם והסתור הבורא מהנברא. ובעזך הם ה' גבורות מנצפ"ך המפרידות הבל קול הפשוט להיות התהוות ריבוי אותיות בבחי' הפירור לחלקים רבים, שע"ז פוררת גו' ים, שהו"ע ההתחלקות שמצד בחי' המלכות, ים. ומ"ש אתה פוררת בעזך ים, אתה דייקא, בלשון נוכח, דקאי על העצמות

(56) ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ג ע' 84, שלא חש להעתיק גם מספר המאות אשר שם. (57) תהלים עד, יג. (58) ראה לקו"ת צו טז, גיד. ובכ"מ.

(54) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מו"נ ח"ב פ"י. תניא אגה"ת פ"ו (צו, א). אגה"ק סוס"כ (קלב, א). (55) ח"ג קנד, א. קנה, א. (56) ח"ג קנד, א. קנה, א.

שרק עליו אפשר לומר תמיד לשון נוכח⁵⁹, ולכאורה, למה צריכה להיות ההמשכה מבחי' אתה, ולא די במה שנמשך למלכות (חכמה תתאה) מבחי' חכמה (עילאה), כמאמר⁶⁰ אבא יסד ברתא. אך הענין הוא, שבחי' החכמה אין בה ריבוי התחלקות, אלא אדרבה, כח החכמה כולל את כל ההתכללות שלמטה בתכלית ההתכללות ותכלית האחדות [וזהו שענין בחי' החכמה בעולמות הוא עולם האצילות⁶¹, עולם האחדות⁶²], ולכן, ענין ההתחלקות לא יכול להיות נמשך במלכות, חכמה תתאה, מבחי' חכמה עילאה, שהרי שם הו"ע האחדות, היפך הריבוי וההתחלקות, אלא צריך שיומשך כח מבחי' אתה כדי לפעול ענין ההתחלקות (פוררת) במלכות (ים), ע"י ה' גבורות (בעוז), כנ"ל.

(י) **והנה** כשם שבנין המלכות הוא מבחי' הגבורות שע"ז יוכל להיות התהוות עולמות בי"ע בריבוי ההתחלקות כנ"ל, כמו"כ גם ההמשכה מבחי' המאציל להיות נמצא ממנו התחלקות דאורות בכלים באצילות היא ע"י גבורות וצמצומים דוקא⁶³, ואדרבה, במכ"ש וק"ו מהגבורות והצמצומים שצ"ל מאצילות לבי"ע, כידוע⁶⁴ שיותר משאין ערוך עולמות בי"ע לעולם האצילות, אין ערוך עולם האצילות לגבי המאציל, דאף שאצילות הוא אלקות, מ"מ, הרי הוא עולם כו"ס⁶⁵ (ובפרט מלכות דאצילות שבאה בציור ומדידה והגבלה להיות מקור לבי"ע). ולכן צ"ל גבורות וצמצומים כדי שתהי' התהוות עולם האצילות, וכמ"ש⁶⁶ והחכמה מאין תמצא, היינו, שהתהוות חכמה דאצילות מהמאציל היא בבחי' יש מאין ממש, כי המאציל בעצמו הוא מובדל לגמרי באין ערוך מבחי' החכמה. והיינו, שהחכמה היא בערך רק לגבי חיצוניות הכתר, שנקראת אריך אנפין, דפי' אנפין ידוע שהוא בחי' המוחין חב"ד, וגם הם בו בבחי' א"ס, ולכן נקרא אריך אנפין, דהיינו התפשטות אור המוחין בהתרחבות

התהוות עולמות בי"ע, והגבורות שלצורך הע"ס דאצילות) הם ב' הענינים ד"להודיע לבני האדם גבורותיו" ו"גבורתך ידברו", עיי"ש.
64) ראה סה"מ עזר"ת ע' קלב. הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א — תרנ"ח ע' לט. קונטרס ומעין מאמר כא פ"ב. סה"מ תרצ"ב ע' רה. וש"נ.
65) ראה סה"מ השי"ת ע' 112.
66) איוב כח, יב.

59) ראה סה"מ עזר"ת ע' קיז. סה"מ קונטרסים ח"ב רצו, א. ובכ"מ.
60) זח"ג (רע"מ) רמח, א. רנו, סע"ב. רנח, א.
61) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ב. פי"ג. לקו"ת תזריע כא, א. ועוד.
62) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב.
63) וראה סה"מ תרכ"ו ס"ע רמ ואילך, שב' עניני גבורות אלו (הגבורות שלצורך

גדולה, אבל לגבי פנימיות הכתר, שנקרא עתיק, שנעתק ונבדל לגמרי, אין לחכמה ערך כלל, ולכן התהוות החכמה ממנה היא ע"י גבורות וצמצומים.

(יא) **וזהו** ענין עשרה עומקים שכנגדם אומרים בעשי"ת שיר המעלות ממעמקים, דהנה, עומק בגימטריא רי"ו שהוא בגימטריא גבורה⁶⁷, ועשרה עומקים הו"ע הגבורות והצמצומים כדי שיאצלו העשר ספירות דאצילות. ובפרטיות יותר יש בזה עומק ראשית ועומק אחרית, ראשית הוא בחי' החכמה, ועומק ראשית הוא הצמצום כדי שיוכל להיות התהוות החכמה מבחי' האין דכתר. ועומק אחרית הוא הצמצום כדי שיוכל להיות נמשך בחי' בינה דאצילות כו'. וע"ד מ"ש בזהר⁶⁸ בפירוש מעמקים לשון רבים, עמיקא דכלא ועמיקא דבירא, עמיקא דכלא הוא בחי' חכמה, ועמיקא דבירא הוא בחי' בינה⁶⁹, כפי שיתבאר להלן⁷⁰. וזהו שאומרים שיר המעלות ממעמקים בעשי"ת, שאז הוא בנין המלכות לצורך חידוש התהוות העולמות (כנ"ל ס"ב), כיו"י, כדי שיוכל להיות בנין המלכות ע"י הגבורות וצמצומים בשביל קיום עולמות בי"ע שהם בבחי' נפרדים ובריבוי התחלקות כו' (כנ"ל בארוכה), צ"ל תחילה הגבורות והצמצומים דהעשרה עומקים שעל ידם יהי' קיום הע"ס דאצילות (כפי שהי' בתחלה כשנאצלו הע"ס דאצילות), ומהם יומשך אח"כ להיות בנין המלכות בשביל קיום עולמות בי"ע.

(יב) **וזהו** תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו, דהנה⁷², נת"ל שבר"ה חוזרים כל הדברים לקדמותן כו', וצריכים להמשיכם מחדש, ושרש ההמשכה הוא מבחי' עצמות א"ס ב"ה. וזהו (תקעו) בחודש, לשון התחדשות, והיינו להמשיך גילוי אור חדש מבחי' עצמות א"ס. וזהו מ"ש בכסה, דהיינו שההמשכה היא מבחי' א"ס המכוסה ונעלם, עד לההעלם העצמי דא"ס. ומ"ש בכסה (מלשון כיסוי והעלם) ליום חגינו (שהו"ע הגילוי), וכפי' המדרש שחגו בן יומו שהוא ביום הכסה דוקא, הרי זה לפי שהמדרגה שמכוסה היא עצמה נמשכת ומתגלה, והיינו, שאין זה כמו בכללות סדר ההשתלשלות שרק חיצוניות שבעליון נעשה פנימיות

70) ד"ה שיר המעלות דשבת שובה פ"ב ואילך (לקמן ע' 22 ואילך).

71) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה שם (ע' תתקח).

72) ראה סד"ה תקעו הנ"ל (שם ע' שצז).

67) פע"ח שבהערה 14. וראה לקו"ת נצבים מח, ב.

68) ח"ב סג, ב.

69) ראה מקדש מלך לזהר שם. לקו"ת פ' תתקח.

ראה יח, ג.

לתחתון⁷³, שזהו רק הארה בלבד, אלא באופן שהמדריגה המכוסה (בכסה), בחי' העולם העצמי, היא עצמה נמשכת ובאה בגילוי (ליום חגיגו). וכדי לפעול המשכה זו הרי זה ע"י תקעו גו' שופר, דהנה, תקיעה היא קול פשוט היוצא מהבל הלב מפנימיותו, והוא בחי' צעקת הלב היוצאת מפנימית הלב שא"א להוציא בשפתיו בדיבור⁷⁴, והו"ע קלא פנימאה⁷⁵, דהנה ידוע⁷⁶ שיש קלא דאשתמע וקלא פנימאה דלא אשתמע, קלא דאשתמע הוא הקול שבא מהבנה והשגה בטו"ד והתפעלות מורגשת, שלכן בא הקול במורגש, וקלא פנימאה דלא אשתמע הוא מבחי' פנימיות המדות הבלתי מורגשים, שלכן גם הקול הוא בבחי' קלא דלא אשתמע, והו"ע קול פשוט שאינו יכול להתלבש באותיות הדיבור. ויש קלא פנימאה יותר, שאינו יכול לבוא אפילו בקול פשוט, שהיא צעקת הקול עכ"פ, כי אם בצעקת הלב שאינה נשמעת אפילו בקול פשוט⁷⁷, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁸ בענין צעקת הלב, שיש אופן שהקול בלתי נשמע כלל, וכמ"ש בתפלת חנה⁷⁹ והיא מרת נפש ותתפלל על ה' ובכה תבכה גו' וקולה לא ישמע. וכל זה נעשה ע"י התקיעה בקול פשוט, שע"י מגיעים גם לבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע, שהו"ע צעקת הלב שמצד עצם הנפש. וזהו גם ענין המעמקים שבאדם, כדאיתא בזהר⁸⁰ בפירוש ממעמקים לשון רבים, שקאי על מעמקי נפש האדם, והמעמקים דלמעלה, והיינו, שע"י הצעקה מעומק נפש האדם מעוררים את העומק דלמעלה בפנימיות ועצמות אוא"ס, שמשם יומשכו מחדש כל הענינים, וכמשל המעיין שנפסקו מימיו, שצריכים לחפור בעומק עד המקור שמשם נובעים המים כדי להמשיך משם כו'⁸¹, ולכן צריכה להיות גם הקריאה ממעמקים, שע"י מעוררים את העומק דלמעלה, בחי' שלמעלה ממחשבה הקדומה ורצון הקדום, ולמעלה מרצון המוחלט, עד לבחי' העצם העצמי דא"ס, ומשם יומשך לפנימיות התענוג, פנימיות המוחין ופנימיות המדות, עד לפנימיות המלכות.

(ג) **ויש** להוסיף, שצעקת הלב הנ"ל (שעל ידה מעוררים וממשיכים מבחי' העולם העצמי) הוא ביותר אצל אחינו בני" הנתונים

(73) ראה עץ חיים שער יד (שער או"א)
 פ"ט. לקו"ת שלח מא, ג ואילך.
 (74) לקו"ת דרושי ר"ה נד, ג.
 (75) שם קדושים כט, ד.
 (76) ראה המשך תערי"ב ח"ב ע' תרפט.
 (77) ראה שם ע' תתכד.
 (78) סה"מ תרצ"ב ע' ח.
 (79) שמואל"א א, יו"ד-יג.
 (80) ח"ג סט, סע"ב ואילך.
 (81) לקו"ת נצבים מה, ד.

בצרה ובשבי⁸². ובהקדם מ"ש אדמו"ר האמצעי⁸³ אודות העני ואביון, שאינו צריך התבוננות כלל, אלא כאשר נזכר על רוב דוחקו בעוני ויסורין בבני חיי ומזוני, אזי יבכה במר נפשו תיכף כו', וזה פועל גם הבכי' על מעמדו ומצבו ברוחניות כו'. ועד"ז בנוגע אחינו בני' הנתונים בצרה ובשבי', שמעמדם ומצבם הוא באופן שמצד סיבות חיצוניות אי אפשר שיהי' אצלם קלא דאשתמע, ואפילו בשביל קול פשוט צריכים הם מסירת נפש, ולכן שייך אצלם רק צעקת הלב, ובאופן שכאשר רק נזכרים במעמדם ומצבם אזי מיד נעשית אצלם הבכי' בצעקת הלב כו'. ובזכותם נפעל גם בנוגע לכלל ישראל, שתהי' ההמשכה מבחי' העלם העצמי דא"ס כו', ועי"ז הנה באור פני מלך חיים⁸⁴, ומלכות הרשעה תעבור מן הארץ, בביאת משיח צדקנו, שיוליכנו קוממיות לארצנו, ושמחת עולם על ראשם⁸⁵.

83) דרך חיים ה, ד.

84) משלי טז, טו.

85) ישע'י לה, י. שם נא, יא.

82) יש לציין שבתקופה זו התחילה פתיחת

שערי מסך הברזל ליציאת בני' מרוסיה (ראה

"מבוא" לאג"ק חכ"ד ע' 5 ואילך). — הנור"ל.